

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Даниела Кирилова Дженева
за дисертационния труд на Ийгит Хакан Юнлю
„Изследване на гъвкавостта и силата, като фактори на изпълнителското
майсторство във фолклорните танци“
за придобиване на образователна и научна степен
„доктор“ ПН 7.6 „Спорт“
при НСА „Васил Левски“, факултет: „Кинезитерапия, туризъм и
спортна анимация“, катедра: „Гимнастика“

Дисертационният труд на Ийгит Хакан Юнлю е озаглавен: „Изследване на гъвкавостта и силата, като фактори на изпълнителското майсторство във фолклорните танци“. Избраната тема предизвиква интерес с това, че третира актуални проблеми, свързани със заучаването и изпълнението на фолклорни танци и построяването на характерен екзерсис в унисон със стиловите им особености. За първи път се прави анализ на сравнение между българските и турските фолклорни танци, като се обръща внимание на постигнатите резултати и ползите от Теорията на Българската народна хореография за непрестанно развиващата се хореография на фолклорна основа в Република Турция. Отчита се, че регионалната близост между двете страни е предпоставка за аналогичност при построяването на характерния екзерсис предвид сходните стилови характеристики и метроритмични прилики в някои от танците.

Очевидно е, че докторантът познава състоянието на проблема и изборът на темата кореспондира с образованието и професионалната му

реализация. Той е магистър по танцово изкуство, преподавател в Държавна консерватория, Университет Сакария. Професионалните му компетенции по музика и танц са добра основа за работата му върху научната разработка, още повече под изключително компетентното ръководство на доц. д-р Бисер Григоров, утвърден специалист в областта на Българските народни танци и мястото им в образователната система.

Дисертационният труд е в обем от 182 страници и е конструиран в увод, три глави, изводи и препоръки. Използваната литература наброява 128 заглавия, от които 7 – енциклопедии, като източници на информация са посочени и 16 уеб адреси. Представен е Автореферат, в който в 60 страници ни запознава със съдържанието и структурата на дисертационния труд. Приложена е справка с приносите и списък с научните публикации по темата.

Уводът ни запознава с професионализацията на танцовото изкуство и значението на екзерсиса за развитието на този процес. Като основен мотив за научното изследване е посочена необходимостта от специализиран танцов екзерсис на турска фолклорна основа с цел подобряване на физическите качества на професионалните танцьори и подготовката им за пълноценен, репетиционен и концертен процес.

Глава първа – „Литературен обзор и теоретични основи на изследването“ е структурирана в четири раздела:

В първия раздел се прави кратък литературен обзор на историята на танца. Чрез цитати от утвърдени автори се проследява възникването на танца, на балета и на свързаната с него терминология до XIX век, когато се появява необходимостта от специална Методика на класическия танц и свързания с нея класически екзерсис.

Във втория раздел „Екзерсис“ се разглежда в пълнота необходимостта от система за изграждане и усъвършенстване на физическите, танцувални и артистични качества на изпълнителите. Проследява се логиката за построяване на класически екзерсис. Аргументира се необходимостта от характерен екзерсис, като се разглеждат основните принципни различия между двата вида. Обстойно се спира на българския фолклорен екзерсис, като умело цитира различни специалисти по темата, според компонентите, които описва. Прави аналогия между етнографските области и необходимостта от конкретни, типични упражнения за крака, снага и ръце според стила на изпълнение.

В третия раздел се проследява развитието на танцовото изкуство в Република Турция. Класифицира турските фолклорни танци според вид, форма и етнографска принадлежност като сравнява и анализира публикуваните до този момент изследвания върху темата.

В последния четвърти раздел озаглавен „Подготовка на танцьорите – развиване на двигателните качества“, докторантът се обосновава защо добрата сценична реализация зависи не само от таланта и креативността на изпълнителите, но е свързана в голяма степен с последователното физическо натоварване, водещо до развитие на определени двигателни качества. Именно силата и гъвкавостта при танцьорите са двигателните качества, които са обект на настоящото изследване с цел да се докаже необходимостта от характерен екзерсис, съобразно специфичните изисквания на турските народни танци. Подробно са разгледани видовете сила в танцовата практика, методите чрез които се развиват и вариантите на упражнения за тази цел. Аналогично е разгледана способността за гъвкавост и методиката за нейното развиване. Специално място е отделено на видовете стречинг (активен,

балистичен, динамичен, статичен, изометричен), които се практикуват диференцирано от танцовите движения. Прави се обобщение, че качествата сила и гъвкавост се намират в корелация и в тази връзка упражненията за сила трябва да се изпълняват успоредно с тези за гъвкавост, в следствие на което оптимално се развиват индивидуалните изпълнителски качества като стил, художественост, музикалност, ритмичност, чувство за ансамбловост.

Глава втора е озаглавена „Експериментална постановка и организационно-методически параметри на изследването“. Разработен е специален модел на експерименталното изследване с пет основни въпроса за апробиране на методика за развитие на двигателните качества сила и гъвкавост. Изведени са основната цел на изследването и свързаните с нея шест броя задачи, които си поставя докторантът. Предметът е формулиран точно, а за обект на изследването са определени 64 студенти от специалност „Турски народни танци“ с различна степен на подготовка от I до IV курс и още 26 студенти от същата специалност, с които е проведено само анкетно проучване.

Организацията на изследователската дейност е формулирана в три етапа: предварителен етап, основен етап и заключителен етап (някои от изброените дейности се повтарят). Приложената комплексна методика по реализацията на поставената цел включва: теоретико-логичен анализ на литературните източници, събиране на емпирична информация чрез педагогическо наблюдение и педагогически експеримент, експертна оценка на четирима независими от програмата педагози по физическа подготовка, ритмика, хореография и турска народна музика, тестове за двигателни качества, математико-статистически методи за количествена обработка и анализ на получените резултати.

В глава трета „Анализ на получените резултати“, докторантът прави анализ на образци от турския танцов фолклор, на методическата и педагогическата актуалност на проблема и на резултатите от проведената експериментална програма.

В първия сегмент от анализите е извършена класификация на различните по стил, характер и метро-ритмика фолклорни хора: „Бар“ – изпълнява се в 9/8 и 5/8 тактов размер, „Халай“ – 2/4 тактов размер, „Хорон“ – 7/16 тактов размер, „Каршълама“ – 9/8 тактов размер, „Зейбек“ – 9/8 с четвърти дълъг дял и „Кашък“. Освен описание на основните характеристики на изпълнение е направен анализ на прилики със съответни движения от класическия екзерсис и са отправени препоръки кои двигателни качества следва да се развиват с всяко едно по отделно.

Във втория сегмент се преминава към теоретико-методологичните аспекти на проблема. По повод медико-педагогическата актуалност на настоящето изследване на стр. 95, докторантът прави следния извод: *„На обучението по турски народни танци в Република Турция, не трябва да се гледа само като на учебна дисциплина, заложена в учебните планове на Университетите. Това е специфичен учебен предмет, който има възможности за изграждане личността на танцьорите. Правилно провежданите занимания са значим и комплексно действащ фактор за това. На настоящия етап, обаче обучението е крайно незадоволително по отношение на развиването двигателните качества на занимаващите се с танци.“* Анализирани са резултатите от експерименталната програма и са предложени варианти на упражнения за характерен турски екзерсис, изградени върху описаните по-горе фолклорни хора. Освен приносяния момент, че за първи път се структурират такива упражнения, интересното е,

че докторантът е посочил след всяко от тях QR-код за онагледяване на съответния вариант.

В последната част на Глава трета „Анализ на резултатите от експерименталната оценка“ се прави анализ на динамиката в развитието на двигателните качества. Отчита се, че статистически значимата разлика е в положителна посока по отношение на развитието на двигателните качества в следствие от прилагането на комплексната методика.

Проведеното изследване, както и направените анализи и обобщения са довели до формулирането на изводи и препоръки, свързани с поставените цел и задачи от докторанта.

Дефинираните от него научни приноси адекватно и точно отразяват резултата от цялостната разработка. В по-голямата си част те имат значима теоретична стойност. Въпрос на последователност е тази добра научна база да се надгради с цялостен, комплексен екзерсис на турска фолклорна основа с широка практическа приложимост.

В заключение дисертационният труд на Ийгит Хакан Юнлю заслужава категорично положителна оценка. Въз основа на постигнатия резултат и изведените научни и образователно-практически приноси в дисертацията, убедено предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъдят на докторанта образователната и научна степен „доктор“ в Професионално направление 7.6 „Спорт“.

01.08.2017 г.

Рецензент:

/проф. д-р Даниела Дженева/